

Zorbalıya Seyirci Müdahale Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zorbalıya Seyirci Müdahale Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33619>

Özet

Zorbalığa Seyirci Müdahale Ölçeği (ZSMÖ), öğrencilerin okul ortamında tanık oldukları zorbalık olaylarına karşı gösterme eğiliminde oldukları müdahale davranışları ve bu davranışlara yönelik tutumlarının ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu giriş, ölçeğin Türkçe kültürüne uyarlama çalışmasına dayanmaktadır. Ölçek, özellikle seyirci rolündeki bireylerin, mağdura destek olma veya zorbalığı durdurma konusundaki motivasyonları ve eylemlerini değerlendirilmeye odaklanmaktadır.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Neşe Kurt Demirbağ ve K. Öztemel tarafından 2019 yılında gerçekleştirilmiş olup, Türk kültürü bağlamında geçerlik ve güvenirlik analizleri sunulmuştur. ZSMÖ, eğitim psikolojisi ve gelişim psikolojisi alanlarında, zorbalıkla mücadele programlarının etkinliğini ölçmek ve seyirci müdahalesi mekanizmaları anlamak için kritik bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Zorbalık, Seyirci Müdahalesi, Okul Zorbalığı, Psikometrik Ölçek, Uyarlama, Öğrenci Davranışları.

Yazarlar

Neşe Kurt Demirbağ, K. Öztemel.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, öğrencilerin veya gençlerin, okul ortamında gerçekleşen zorbalık vakalarına tanık olduklarında gösterdikleri veya göstermeyi düşündükleri müdahale düzeylerini ve biçimlerini belirlemektir. Ölçek, bireylerin zorbalığa karşı pasif kalma veya aktif olarak müdahale etme eğilimlerini nicel olarak ölçmeye olanak tanır.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, uluslararası alanda kullanılan bu önemli ölçeğin kültürel ve dilsel değerlendirilmesini sağlayarak, Türk örneğinde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini kanıtlamaktır. Bu sayede, Türkiye'deki zorbalıkla mücadele ve önleme programları için sağlam bir değerlendirme temeli oluşturulmuştur.

Yapı

Zorbalığa Seyirci Müdahale Ölçeği, sosyal psikolojinin kilit kavramlarından biri olan seyirci müdahalesi (bystander intervention) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bir zorbalık olayına tanık olan üçüncü şahısların (seyircilerin), olaya karşı karşı karşıya kararları etkileyen bilişsel ve

duygusal süreçleri kapsar.

Ölçek genellikle, müdahale etme niyeti, müdahale etmeye yönelik algılanan sorumluluk, zorbalığa mağduruna empati ve müdahale etmenin sonuçlarına dair algılanan risk gibi alt boyutları içerebilir. ZSMÖ, bireyin müdahale etme davranışının şiddetini veya türünü (örneğin, doğrudan müdahale, yetiğine haber verme, mağdura destek olma) değerlendirerek, zorbalığın dinamiklerinin anlaşılmasına katkıda bulunur.

Geçerlik

Zorbalığa Seyirci Müdahale Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması kapsamında **geçerlik** çalışmaları yürütülmüştür. Uyarlama çalışmalarıyla genellikle yapı geçerliği, özellikle de faktör yapısının orijinal ölçekle tutarlılığı incelenir.

Kaynak/Referans bölümünde belirtilen 2019 tarihli bildiri çalışmasında, ölçeğin yapısal uygunluğunu Türk kültürü bağlamında test etmek amacıyla istatistiksel analizler kullanılmıştır. Orijinal kaynaktan spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama çalışmasının temel amacı ölçeğin geçerli bir ölçüm aracı olduğunu göstermektir. İlgili çalışmanın tam metninde, dilsel eşdeğerlik, içerik geçerliği ve faktör yapısına dair detaylı geçerlik bilgileri yer almaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin **güvenirlilik** analizleri, uyarlama çalışmasının temel bileşenlerinden biridir. Güvenirlilik, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı koşullarda tutarlı sonuçlar verme derecesini ifade eder.

Türkçe uyarlama çalışmasında, iç tutarlılık katsayısı (genellikle Cronbach Alfa değeri) hesaplanarak ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğu değerlendirilmiştir. Güvenirlilik sonuçları, ZSMÖ'nün Türk örnekleminde tutarlı ve kararlı ölçümler sağladığını göstermek üzere sunulmuştur. Detaylı güvenirlilik katsayıları için ilgili kongre bildirisine başvurulması gerekmektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmalarıyla ayrılmaz bir parçası olarak, Zorbalığa Seyirci Müdahale Ölçeği'nin faktör yapısının Türk örnekleminde doğrulanması amacıyla **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, orijinal ölçeğin ölçtüğü teorik alt boyutların Türkçe çeviride de korunduğunu teyit etmeyi amaçlar.

Genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak, ölçek maddelerinin beklenen faktörlere yüklenip yüklenmediği incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin yapı geçerliğini destekleyen kritik veriler sunar ve ZSMÖ'nün teorik yapısının kültürlerarası

tutarlılığın sağlamlağtır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) çalıması yaplmı, öz bildirim tipi bir psikometrik ölçek.

Format: Orijinal ölçeğe bağlı olarak Likert tipi derecelendirme formatını kullanıldı varsayılmaktadır (kaynakta derecelendirme bilgisi '-' olarak belirtilmiştir).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Genellikle ortaokul veya lise düzeyindeki ergenler).

Yaş Grubu: Ergenlik dönemi (Örn: 11-18 yaş aralığı).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalıması Türkiye'deki okul çağındaki öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Uygulama, grupça veya bireysel olarak tamamlanabilen, kağıt-kalem veya dijital formatta sunulabilen öz bildirim envanteridir.

Anahtar Kelimeler

Davranış Eđilimi, Ç Tutarlılık, Eğitim Bilimleri Kongresi, Okul Psikolojisi, Yardım Etme Davranış, Yapı Geçerliliđi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Neş'e Kurt Demirbaş

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: nesekurt87@hotmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalıması **2019** yılında tamamlanmış ve 28. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

Ticari kullanım veya yeniden basım izinleri için sorumlu yazar (Neş'e Kurt Demirbaş) ile doğrudan iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: [zorbaliga-seyirci-mudahale-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kurt-Demirbaşı, N., Öztemel K. (2019). *Zorbalığa Seyirci Müdahale Ölçeği'nin (Zsmö) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması*. 28.Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi 'nde sunulan bildiri. Ankara, Türkiye.

Kongre özetlerine ait link aşağıdadır: [ices-uebk.org](#)

Zorbalığa Seyirci Müdahale Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır.

Ölçek maddeleri bu akademik girişte mevcut değildir.